

[אבל עקרה וזקינה, שהיו ראויות מלכתחילה לילד, נחשבות הן בנות הריון, אבל איילונית, מבטן אמה לקויה היא].

מיתבי מהא תניא: המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, אם עד שלא כנסה נסתרה, לא שותה ולא נוטלת כתובתה.

כ-א מעוברת חבירו ומינקת חבירו, לא שותות ולא נוטלות כתובה, דברי רבי מאיר.

שהיה רבי מאיר אומר: לא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו, ואם נשא, יוציא ולא יחזיר עולמית, שכך קנסוהו חכמים לפי שעבר על האיסור, ונמצא שאינו ראוי לקיימה, ולפיכך אינה שותה.

וחכמים אומרים: יוציא, וכשיגיע זמנו לכנוס, כשימלאו שנתיים לתינוק, יכנוס, ולכן היא שותה, שהרי ראויה היא לקיימה.

והרובא, בחור [שיכול להוליד] שנשא עקרה

וזקינה, ואין לו אשה אחרת או בנים מעיקרא, מלפני כן, לא שותה ולא נוטלת כתובה.

רבי אליעזר אומר: שותה, שהרי יכול הוא לישא אחרת ולפרות ולרבות הימנה.

אבל המקנא לארוסתו ולשומרת יבם שלו, ורק משכנסה [לאחר שכנסה] נסתרה, או שותה או לא נוטלת כתובתה. כלומר דינה כסוטה רגילה, ששותה, הואיל והסתירה היתה לאחר הנישואין, ואם אינה רוצה לשותת תפסיד כתובתה.

מעוברת ומינקת עצמו, שהיתה אשתו מעוברת מינקת וקינא לה, ונסתרה, או שותה או לא נוטלת כתובתה. שזאת שותה אפילו בעודה מעוברת ולא ממתנים עד שתלד, ואף על פי שהולד עלול למות אם היא טמאה. (37)

הרובא בחור שנשא עקרה וזקינה, ויש לו

בירושלמי, דשם אינה בת קינוי מצד הדין שהתורה מיעטתה משום שאין ראוי לקיימה, מה שאין כן במעוברת עצמו, אינה מופקעת מקינוי ושתייה אלא שממתנים שתלד כדי לא להרוג הולד. תוד"ה מעוברת.

והמל"מ מיישב קושיית התוספות, דדוקא שם, לולי הגזוה"כ לא היו הורגין את הולד שאין להפסיד לבעל את הולדות, מה שאין כן בסוטה, שהבעל רוצה להשקותה ובידו הוא שלא להשקותה למה נחוש להפסדו. מל"מ הל' סוטה פ"ב ה"ו.

ובמרומי שדה כתב דקושיית התוספות אמת, דודאי יש איסור להרוג עובר אפילו בלא הפסד ממון, ואפילו לאב אסור להרוגו, אלא דשם,

37. כך כתב רש"י [וה"ה במינקת יש סכנה לולד אם תמות כשמכיר אותה. מל"מ].

והקשו תוספות דלמה באמת לא נמתין ולא נהרוג הולד דהא בערכין מוכח באשה שיוצאה ליהרג במיתת ב"ד דרק משום גזוה"כ אין ממתנים לה עד שתלד הא לא"ה לא היו הורגים אותה משום שולד הוא ממון הבעל, וכאן בסוטה אין לנו לימוד ע"ז. ולכן ביארו בדרך אחרת שבאמת אינה שותה רק לאחר שתלד, והחידוש הוא שאעפ"י שבשעה שקינא לה לא היתה ראויה לשתות מכל מקום שותה לאחר מכן. ואינו דומה למעוברת חבירו שאף אם הפילה הולד לאחר מכן אינה שותה כיון שבשבעת הקינוי לא היתה ראויה לשתות כמבואר

אשה או בנים, או שותה או לא נוטלת כתובה, שהרי מותר לו לקיימה.

אשת ממזר, כלומר אשה שראויה לינשא לממזר, כגון ממזרת או גיורת, הנשואה לממזר, ואשת נתין נתינה הנשואה לנתין, ואשת גר ועבד משוחרר, ולהלן יתפרש מה החידוש בכל אלה, ואילונית שיש לבעלה אשה או בנים,³⁸ או שותה או לא נוטלת כתובה.

ומסקינן לקושיא: קתני מיהא איילונית, ששותה באופן שיש לבעלה אשה או בנים!

תיובתא דרב נחמן! שהרי לשיטתו גם באופן זה היא אינה שותה משום שהכתוב מיעטה בגלל שאינה ראויה להזריע, ואין הבדל בין ראויה לקיום או לא?

ומתצינן: אמר לך רב נחמן: תנאי היא, הדבר שנוי במחלוקת תנאים אם איילונית שונה מיתר הנשים שאינן יולדות או לא. ואנא דאמרי כי האי תנא, שסובר איילונית

אכן יש בה סיבה מיוחדת, וכולם מודים שאינה שותה.

דתניא: רבי שמעון בן אלעזר אומר: איילונית לא שותה ולא נוטלת כתובה, לפי שנאמר "ונקתה ונזרעה זרע", מי שדרכה להזריע, יצאתה זו שאין דרכה להזריע.

ומאחר והתנא הזה הזכיר רק איילונית ולא עקרה וזקינה ונקט הטעם של "דרכה להזריע" ולא משום שאינה ראויה לקיימה, בעל כרחך שהוא סובר כרבי אלעזר שחולק על הטעם שאינה ראויה לקיימה, משום שהוא יכול לישא אשה אחרת, ובכל זאת הוא מודה באילונית בגלל שאין דרכה להזריע,³⁹ והרי זה הוכחה לשיטתו, שאילונית לדברי הכל אינה שותה.

והוינן בה: ורבנן, התנא של הברייתא דלעיל, הסובר שאילונית אינה שונה משאר הנשים שאינן יולדות, האי "ונקתה ונזרעה זרע", מאי עבדי ליה?

לא תנא איילונית לעיל דהוא ודאי סובר דרשא דונקתה ונזרעה למעט איילונית, ולא הקשו לרב נחמן אלא במה דקאמר דאף רבנן סוברים דרשא זו.

והמל"מ תירץ דהברייתא שונה מקודם מה שאין בו מחלוקת, דבעקרה וזקנה שיש לו אשה ובנים לכולי עלמא שותה, אבל איילונית פליג רשב"א להלן, דאף כשיש לו אשה ובנים אינה שותה משום שאין דרכה להזריע [מל"מ ה' סוטה פ"ב ה"י].

39. כך כתב רש"י, והקשו עליו דדלמא סבירא ליה כחכמים וכגון שיש לו אשה ובנים. מל"מ שם.

ביוצאת ליהרג, יש מצות עשה ד"ובערת הרע מקרבך", והוא הדוחה איסור ההריגה. אבל כאן למה נשקה אותה בימי עיבורה.

ויש שתירץ, דודאי אם היינו יודעים שטמאה היא והולכת למות היינו ממתנים שתלד. אבל כאן ספק הוא ויותר קרוב לודאי שטהורה היא, וראיה לדבר, שהיא מסכימה לשתות שהרי בידה לסרב, וא"כ למה נמתין כיון שצועקת שהשתיה תברר וטהורה היא. ערוך השלחן אהע"ז סי' קע"ח סמ"ג.

38. הקשו התוספות למה לא תנא איילונית ביחד עם עקרה וזקנה. תוד"ה שנשא.

ובתוספות הרא"ש תירץ דמשום רבי אלעזר

ומשנינן: מיבעי להו לכדתניא: "ונקתה ונזרעה [זרע]", מלמד הכתוב שאם היתה עקרה מלפני כן, נפקדת לאחר שניקתה ע"י השתיה, דברי רבי עקיבא.

אומר לו רבי ישמעאל: אם כן, יסתרו כל העקרות, ויפקדו, וזו העקרה הצנועה הואיל ולא נסתרה, הפסידה!?

אם כן, מה תלמוד לומר "ונקתה ונזרעה זרע"? — שאם היתה יולדת לפני כן בצער, יולדת מעתה בריוח בקלות, ואם היתה יולדת נקבות, יולדת מעתה זכרים, קצרים יולדת ארוכים, שחורים יולדת לבנים.⁽⁴⁰⁾

שנינו בברייתא: אשת ממזר או שותה או לא נוטלת כתובתה.

והוינן בה: פשיטא שהיא שותה, שהרי היא ראויה לקיימה?

ומשנינן: מהו דתימא אפוישי פסולין לא ליפוש, מה לנו להרבות פסולי קהל בישראל, ועדיף שלא להשקותה ושלא לעשות שלום ביניהם כדי שלא יולדו ממזרים.

קא משמע לן שבכל זאת משקין אותה.

שנינו בברייתא: אשת גר ועבד משוחרר.

והוינן בה: פשיטא שהיא שותה?

ומשנינן: מהו דתימא מדכתיב בראש הפרשה של סוטה "דבר אל בני ישראל" נדרוש דוקא בני ישראל ולא גרים.

קא משמע לן שגם בגרים נאמר דין שתיה.

ומקשינן: ואימא הכי נמי שנמעט באמת גרים?

ומשנינן: "ואמרת", האמור שם בהמשך, ריבויא הוא! לרבות גם את הגרים.

שנינו במשנה: אשת כהן שותה.

והוינן בה: פשיטא שהיא שותה?

ומשנינן: מהו דתימא הואיל וכתוב בפרשת סוטה "והיא לא נתפשה", משמע שרק כשזינתה ברצון היא אסורה על בעלה, הא אם נתפשה, שנאנסה, מותרת, וזו אשת כהן, הואיל וגם אם נתפשה אסורה על בעלה הכהן [דררשינן מ"והיא" למעט אשת כהן] הרי הפרשה לא מדברת בה, ואימא לא תשתה.

קא משמע לן שגם אשת כהן שותה.⁽⁴¹⁾

שנינו במשנה: אשת כהן שותה ומותרת לבעלה.

והוינן בה: פשיטא שאם נמצאה טהורה הרי היא מותרת לבעלה?

שמא לא ישקנה בעלה אלא יגרשה אבל עקרה ששהתה עשר שנים שבלאו הכי צריכה להתגרש ואז תסתתר שמא ישקנה ותלד בנים. צל"ח שם.

41. הקשו תוספות דלמה לא פריך ואימא ה"נ כדפריך לעיל, ותירצו דבכל מקום שאפשר לדרוש הפסוק בשני אופנים לא שייך להקשות

40. הקשו תוספות דאכתי תקשי שכל היולדות בצער יסתרו וזו הפסידה. תוד"ה אמר.

ובמהרש"א מתרץ דמשום יולדת בצער לא תעשה עצמה נחשדת ע"י סתירה אבל עקרה תעשה כל מה שתוכל כדי שיהיו לה בנים. ח"א מהרש"א ברכות לא. ב.

ובצל"ח תירץ דכל אשה לא תסתתר מחשש

קא משמע לן שהפסוק אינו בא אלא להקדים שכיבת הבעל לבעול, ולא למעט אשת סריס, וסריס אכן בר שכיבה הוא, אלא שאינו בר זריעה.

שנינו במשנה: על ידי כל עריות מקנין.

והוינן בה: פשיטא שיכול לקנאות לה שלא תסתר עם קרוביה?

ומשנינן: מהו דתימא "נטמאה" "נטמאה", כו-ב שני פעמים נאמרו בפרשה, ודרשינן אחד לאוסרה לבעול, ואחד לאוסרה לבעול.

ולא מדברת הפרשה אלא היבא דקא מיתסרא בהא זנות, במעשה הזנות הזה על בועלה, אבל הא, העריות שקינא לה על ידיהן, הואיל ואסורה וקיימא עליהם גם לולי הזנות, אימא לא נוהג בהן דין סוטה.⁽⁴⁴⁾

קא משמע לן שהפסוק אינו בא למעט קרובים, אלא ללמד את עצם הדין שאסורה לבעולה על ידי הקינוי, ובאופן שהוא אינו קרוב.

שנינו במשנה: חוץ מן הקטן.

ומשנינן: אמר רב הונא: במתנוונה שחלתה ע"י שתית המים המרים ואעפ"כ אינו חוששין שמא זינתה.

ומקשינן: מתנוונה הא בדקה מיא ונתברר שאכן זינתה והסיבה שלא מתה בגלל שהיה לה זכות כמו ששנינו במשנה לעיל [כ — א]?

ומתצינן: במתנוונה דרך אברים, שלא חלתה במעים ובירכים אלא בראשה ושאר אבריה, ואילו היתה מזנה היה לה לחלות במעים ובירכים, כדרך בדיקת המים.

מהו דתימא, הא, אשה זו זנוי זנאי, אלא שלא זינתה ברצון רק באונס, והא דלא בדקה מיא כי אורחיה במעיים ובירכיים משום דבאונס זנאי, ולגבי כהן אסירא.⁽⁴²⁾

קא משמע לן שהיא מותרת לבעלה.⁽⁴³⁾

שנינו במשנה: אשת סריס שותה.

והוינן בה: פשיטא?

ומשנינן: מהו דתימא "ויתן איש בכך את שכתו מבלעדי אישך", אמר רחמנא, ומשמע שאישה הוא בר שכיבה, והא הסריס, לאו בר הכי הוא, ולא נאמר בו פרשת סוטה.

43. במל"מ נסתפק לפי האמת, האם המים בודקין אשת כהן שנאנסה, שיש לפרש דקמ"ל שהיא מותרת כיון שלא בדקה המים כי אורחיה, ואילו היתה אנוסה היו המים בודקין אותה כי אורחיה. ואפשר לומר שלעולם אין המים בודקין ביאות אונס, ובסוף כתב דבין כך ובין כך אין נפקותא לדינא. מל"מ הל' סוטה פ"ג הכ"ד.

44. הקשו תוספות, דכבר שמענו זאת מאלמנה לר"ג דלולי המיעוט היינו אומרים דשותה ואעפ"י דאסירא קיימא לבעלה גם לולי הזנות

שנדרוש באופן השני כי כך ניתנה למשה מסיני הדרשה באופן הזה, וכאן ניתנה הדרשה דלא נתפשה לאסור אשת כהן באונס ולא להפקיעה מדין שתיה, מה שאין כן לעיל "בני ישראל", משמע להדיא למעוטי גרים. תוד"ה וזו.

42. ואין להקשות כיון שאנוסה היא למה יבדקה המים כלל? די"ל שפריצותה גרם לה שבעלה יקנא לה, והיתה צריכה ליזהר יותר מחברת הפריצים כדי שלא תיאנס ותיאסר על בעלה הכהן. תוספות הרא"ש.